

Lehdistötiedote

Luxemburg, 9. marraskuuta 2022

EU:n hiilialueille antamalla tuella ei juuri saavutettu ilmasto siirtymää koskevia tavoitteita

EU:n rahoitustuki hiilialueille on vaikuttanut vain vähän niin työllisyyteen kuin energiasiirtymään, toteaa Euroopan tilintarkastustuomioistuin tänään julkaisemassaan kertomuksessa. Yleisestä edistymisestä huolimatta hiili on edelleen merkittävä kasvihuonekaasupäästöjen lähde useissa EU-maissa. Tästä syystä tarkastajat katsovat, että uudella oikeudenmukaisen siirtymän rahastolla olisi vaikuttavasti ja tehokkaasti lievennettävä sosioekonomisia vaikutuksia, joita hiilialueilla aiheutuu EU:n siirtyessä kohti ilmastoneutraaliutta.

Euroopan hiiliala on taantunut jatkuvasti viimeisten vuosikymmenten aikana. Hiilialueiden sosioekonomisen ja energiasiirtymän tukemiseen on ollut saatavilla EU:n koheesio politiikan varoja: kaudella 2014–2020 myönnettiin noin 12,5 miljardia euroa seitsemälle tarkastuksen kohteena olleelle hiilialueelle. Vaikka tuotanto on vähentynyt merkittävästi, 15 prosenttia EU:n kasvihuonepäästöistä vuonna 2019 johtui edelleen hiilen poltosta. Uudessa vihreän kehityksen ohjelmassa todettiin, että hiilen käytön asteittainen lopettaminen on olennaista ilmastotavoitteiden (2030) ja ilmastoneutraaliuden (2050) saavuttamisen kannalta. Kesäkuussa 2021 perustettu oikeudenmukaisen siirtymän rahasto tarjoaa kauden 2021–2027 aikana 19,3 miljardin euron edestä tukea alueille ja aloille, joihin ilmastoneutraaliuteen siirtyminen vaikuttaa eniten.

”Oikeudenmukaisen siirtymän rahasto, joka on EU:n vihreän kehityksen ohjelman keskeinen osa, tarjoaa merkittäviä lisäresursseja hiilialueille”, toteaa kertomuksesta vastaava Euroopan tilintarkastustuomioistuimen jäsen Nikolaos Milionis. *”Euroopan komission olisi varmistettava, että EU:n varoilla tuetaan selkeää reittiä pois hiilen käytöstä ottaen huomioon Venäjän Ukrainaan kohdistamasta hyökkäyksestä johtuvat jännitteet energiamarkkinoilla.”*

Hiilen tuotannon väheneminen on väistämättä johtanut alan työntekijöiden määrän laskuun. Joillakin alueilla, kuten Lausitzissa (Saksa) ja Slessiassa (Puola), henkilöstövähennyksiä kyettiin toteuttamaan työntekijämäärän luonnollisen vaihtelun ja eläkkeelle siirtymisen kautta, kun taas toisilla alueilla, kuten Moravia-Slessiassa (Tšekki), hiilikaivosyriyten oli irtisanottava työntekijöitä. EU:n rahoittamaa koulutusta oli saatavilla irtisanotuille hiilialan työntekijöille,

Lehdistötiedotteessa esitetään Euroopan tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomuksen keskeiset tiedot. Kertomus löytyy kokonaisuudessaan sivustolta eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

mutta osallistumista koskevien tietojen puuttumisen vuoksi tarkastajat eivät voineet selvittää, auttoiko koulutus heitä löytämään uuden työpaikan. Tarkastajat eivät myöskään havainneet merkittävää vaikutusta uusiutuvan energian tuotantokapasiteettiin tarkastamallaan alueilla. EU:n rahoittamilla investoinneilla energiansäästöön oli myös vähäinen vaikutus tai vaikutusta ei voitu kvantifioida.

Euroopan komissio ei analysoinut asianmukaisesti, mitä aiemmalla EU-rahoituksella oli näillä alueilla saavutettu tai mitä tarpeita alueilla oli vielä jäljellä, ennen kuin se antoi ehdotuksen oikeudenmukaisen siirtymän rahaston perustamisesta. Rahaston tarkoituksena on tarjota tukea niille alueille ja aloille, joihin siirtymä vaikuttaa eniten. Tarkastajat painottavat erityisesti riskiä siitä, että rahoitus käytettäisiin ilman, että siirtymä toteutuu. Ohjelman rajallinen toteutusaika lisää tätä riskiä, sillä suurin osa varoista on sidottava vuoden 2023 loppuun mennessä ja käytettävä vuoden 2026 loppuun mennessä. Venäjän hyökkäys Ukrainaan vuonna 2022 ja sen vaikutukset energiamarkkinoihin voivat myös viivästyttää luopumista hiilen käytöstä.

Lisäksi tarkastajat havaitsivat, että joissakin EU-maissa niiden oma hiilentuotanto on korvattu tuontihiilellä tai muilla fossiililla polttoaineilla. Esimerkiksi Puolassa ja Saksassa hiilen tuonti on lisääntynyt huomattavasti viimeisten 15 vuoden aikana. Tämän vuoksi hiili on edelleen merkittävä kasvihuonekaasupäästöjen lähde erityisesti Puolassa, Tšekissä, Bulgariassa, Saksassa, Sloveniassa ja Romaniassa. Tarkastajat havaitsivat myös viitteitä siitä, että suljettujen tai hylättyjen hiilikaivosten metaanipäästöihin ei ollut kiinnitetty riittävästi huomiota.

Taustatietoa

Tilintarkastustuomioistuimen tarkastuksen avulla saadaan tietoa EU:n tuen vaikutuksista sosioekonomiseen ja energiasiirtymään niillä alueilla, joilla hiiliteollisuus on vähentynyt. Hiilialueen sosioekonomisella ja energiasiirtymällä tarkoitetaan prosessia, jossa korjataan talouden painopistettä, jotta voidaan korvata hiilen käytöstä luopumisen vuoksi menetetyt työpaikat, saavuttaa energiansäästöjä ja siirtyä energialähteisiin, jotka ovat yhdenmukaisia EU:n ilmastotavoitteiden kanssa.

Eryityskertomus 22/2022 *EU:n tuki hiilialueille – Sosioekonomiseen ja energiasiirtymään kiinnitetään vain vähän huomiota* on saatavilla Euroopan tilintarkastustuomioistuimen verkkosivustolla (eca.europa.eu).

Lehdistö – yhteydenotot

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen lehdistöpalvelu: press@eca.europa.eu

- Vincent Bourgeois: vincent.bourgeois@eca.europa.eu
– matkapuhelin: (+352) 691 551 502
- Damijan Fišer: damijan.fiser@eca.europa.eu – matkapuhelin: (+352) 621 552 224
- Claudia Spiti: claudia.spiti@eca.europa.eu – matkapuhelin: (+352) 691 553 547